...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...КП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...вно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

№ 49 (6239) МАРТЫН 11 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Союзай ба Национальностьнуудай Соведэй 1951 оной мартын 9-нэй заседани тухай информационно мэдээсэлнүүд (1-дэхи нюур).

Республикын эрхим малшад (1-дэхи нюур).

Шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые большевистскээр эмхидхэхэ (2-дохи нюур).

Модо шэрэлгын темпые эрид хурдадхаха (2-дохи нюур).

Р. Шнипер. — Түсэблэлгын комиссинуудай хүдэлмэри һайжаруулха (2-дохи нюур).

Хабарай тарилгада бэлэдхэл (3-дахи нюур).

М. Хабалов. — «Колхозник» гэжэ спортивна обществые эмхидхэлэй талаарнь бэхижүүлхэ (3-дахи нюур).

Д. Мясников. — Малажалай продуктнуудай бэлэдхэлые һайжаруулха (3-дахи нюур).

Дүрбэн державануудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшонорой даб дээрэхи зүблөөн (4-дэхи нюур).

Корейдэхи событинууд (4-дэхи нюур).

...ПОРТДО АЖАЛШАДЫЕ ...ОЛООР ХАБААДУУЛХА

...ческэ культура болбол ...дые коммунистическээр хү...ҮЛГЫН, тэдэнэй элүүрые һай...гын ба ажалда, социалис... Эхэ ороноо хамгаалгада ...хэ хүнүүдые бэлэдхэлгын ...аргануудай нэгэн мүн.

...ин — Сталинай партн хадаа ...орон дотор физкультурна ...ые үргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ ан...хандуулна. Эхэ оромнай ...ьтура ба спортые үргэнөөр ...хэ бүхы условинуудые бии. Манай спортсменүүд ста...даар, катогуудаар, спортив...гсэлнүүдээр хүсэд хангаг...

...жэлэй саада тээ ВКП(б)-...нтральна Комитет болбол ...ьтура ба спортые улам хүг... тухай тогтоол гаргаһан. Большевистскэ партн хадаа ...орон дотор ниитын физкуль...хүдэлөөе дэлгэрүүлжэ, физ...рнигуудай спортивна шада... хэмжээе дээшэлүүлжэ, ...үндэһэ һуури дээрэ шухала ...спортоор дэлхэй дээрэ тү...урние советскэ спортсменүү...рын жэлнүүдтэ эзэлхэ яба...гаха гэһэн гол зорилгонуу... тогтоол соогоо табиһан юм.

...шевистскэ партиин зааба...бэлүүлэн, манай республи...артийна, профсоюзна ба ком...ско организацинууд энэ үе ...ээд ехэ хүдэлмэри хэһэн. Физкультурын коллекти... олон зуун эдир хүбүүд ба ...д ороо. Республика дотор...эн мянган ажалшад ГТО-...монуудые тушааһан бай... Манай физкультурнигуудай ...вна шадабари ургана, рес...ын, аймагуудай рекорднууд ...нэ.

...ое ябажа байгаа үбэлэй ...на сезоной үедэ республи...ородууд ба аймагуудаар са... ба конькишадай олон ...нүүд үнгэргэгдөө. Эдэ му...үдтэ урда жэлнүүдэйхиһээ ...олон физкультурнигууд ха...баба. Республикымнай ...енүүд бусад областьнуудай ...турнигуудтай уулзаһан ...юм. Үбэлэй сезон хадаа ма...ортсменүүдэй шадабариин ...дээшэлһэнине харуулба.

...зарим амжалтануудай туй... байбашье, манай респуб...дотор физкультура ба спор...гжөөхэ хэрэгтэ ехэнүүд ду...нууд бии байһаар. Хэдэн ай...а ба городуудта ниигэ...турна ба спортивна хүдэл...тон һулаар эмхидхэгдэнхэй. ...скэ культурада ба спортдо ...олон ажалшадые хабаадуул...ал үшөөл хангалтагүйгөөр ...гдэнэ. Физкультурна эхин ...ивүүд эмхидхэлэйнгээ та...ула, тон үсөөн гэшүүдтэй. ...аймагууд 1950 ондо ГТО-...истнуудые бэлэдхэхэ тү...үргээгүй. Үбэлэй сезоной ...илангаяа Прибайкальска, ...тайн, Заиграйн ба бусад ...аймагуудта физкультура ба ...үргэн ниитэ ажалшад, за... һулаар хабаадуулагдаа. ...й республика дотор үбэлэй ...отой олониитын шанартай ...шадаагүй. Тиимэһээ са...лангаяа конькигаар спорт...эй туйлаха техническэ туй...ууд бага байһаар. Коньки...екорднууд үниинэй шэнэлэг...й.

Эдэ дутагдалнууд юундэ гарааб гэхэдэ, физкультура ба спортын республиканска комитет ба тэрэнэй аймагуудтахи органууд ниитын физкультурна хүдэлөөнэй бодото эмхидхэлшэдынь боложо шадаагүй байһаар. Тэдэнэр физкультурна эхин коллективүүдээ үшөөл хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг, тэдэндэ юунэй хэрэгтэй байһанине хүсэд мэдэдэггүй, тиимэһээ тэдэнэртэ һулаар туһалдаг байха юм. Физкультура ба спортын республиканска комитет ба тэрэнэй органууд хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха уялгатай.

Физкультура ба спорт болбол комсомольско организацинуудай хүдэлмэриин нэгэн шухала талань мүн. Зүгөөр республикын олон аймагуудай комсомольско организацинууд физкультурна хүдэлөөе хүгжөөхэ асуудалые тон һулаар шиидхэнэ. Тэндэхи комсомолецууд спортдо залуушуулые олоор хабаадуулха талаар эрхим эмхидхэгшэд ба үүсхэлшэд боложо шадаагүй байһаар. Республикын һургуулинуудта спортивна хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай. Областной комсомольско конференциин тогтоолые дүүргэн, комсомольско организацинууд физкультура ба спортдо анхаралаа ехээр хандуулха, тэдээндэ бүхы залуушуулые, бүхы һурагшадые хабаадуулха ёһотой.

Спортивна хэрэгсэлнүүдэй дутамаг ябадал хадаа физкультура ба спортдо олониитые хабаадуулха, элдэб зүйлэй спортые хүгжөөхэ хэрэгтэ һаад ушаруулна. БМАССР-эй худалдаа наймаанай Министерство, Бурмонкоопсоюз ба Бурмонторг болбол физкультурнигуудай эрилтые хэрэгсээдэггүй байхаяа болижо, тэдэнине шухала хэрэгтэй спортивна зүйлнүүдээр, гутал хубсаһаар хүсэд хангаха зэргэтэй.

Мүнөө манай республика дотор «Колхозник» гэжэ һайндуранай спортивна общество байгуулагдажа байна. Энэ общество хадаа хүдөөгэй зониие—колхознигуудые ба хүдөөгэй интеллигенциие нэгэдүүлжэ, эгээл олон хүнүүдтэй обществонуудай нэгэн болохо юм. Тус общество байгуулха эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа, мүнөө республикын бүхы аймагуудаар тэрэнэй эхин организацинууд—хамта дээрээ 310 коллективүүд бии болгогдобо. Хоёр зуу гаран колхозууд обществын юридическэ гэшүүд боложо оронхой. «Колхозник» общество мүнөө арба гаран мянган гэшүүдтэй болоо. Бичурын аймагай бүхы колхозууд, Закаменай, Сэлэнгын ба бусад зарим аймагуудай олонхи колхозууд тус обществодо ороһон, бүхы колхозуудтань физкультурна коллективүүд эмхидхэгдэһэн байха юм. Зүгөөр, Кабанскын, Прибайкальска, Байкало-Кударын аймагуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Манай зорилго хадаа «Колхозник» гэжэ һайндуранай спортивна обществын удхашанарые ойлгуулха ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлжэ, тэрээндэ үргэн ниитэ колхознигуудые хабаадуулха, колхозуудтахи эхин коллективүүдые эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ ябадал болоно.

Партийна организацинуудай зорилго хадаа физкультура ба спортые хүгжөөхэ хэрэгые улам һайнаар хүтэлбэрилжэ, спортдо олониитэ ажалшадые хабаадуулха ябадал болоно.

...Закарпатьеын колхозуудта полевой хүдэлмэри эхилээ

...ГОРОД. Область дотор ду...лоо. Гол талын округуудай ...ууд полевой хүдэлмэри ба ... тарянуудые тарижа ... Береговскэ округой Кали... нэрэмжэтэ хүдөө ажахын ... гэшүүд намарай парай ба намарай тарянай 150 гектар талмай борнойлоо.

Тарянажалай бүхы бригаданууд хабар таригдадаг шэниисын, ячмениин ба наран сэсэгэй тарилга хэжэ захаланхай. Винограднигай нэмэлтэ тэжээл эмхидхэгдэнэ.

(ТАСС).

Жиримскэ МТС-тэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

...Тракторнууд ба хүдөө ажахын прицепной машинануудай за...шалгын түсэбые 1950 оной дүрбэдэхи квартал соо амжалтатай ...дүүргэһэнэйнь түлөө Жиримскэ МТС-тэ (директорынь нүхэр ...лов, парторганизациинь секретарь нүхэр Пестерев, рабочко...й түрүүлэгшэ нүхэр Терехов) ВЦСПС-эй болон СССР-эй хү...ажахын Министерствын дамжуулгын Улаан туг ба 30 мянган ...эй мүнгэн шан барюулагдаба.

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Союзай Соведэй 1951 оной мартын 9-нэй заседани тухай

Мартын 9-дэ, үглөөнэй 11 часта, Кремльдэ, Кремлевскэ Ехэ ордон соо Союзай Соведэй гурбадахи заседани болоо.

Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов** түрүүлэгшээр һууба.

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ Союзай Соведэй заседани дээрэ үргэлжэлөө.

Депутат **З. Н. Чхубианишвили** (Грузинска ССР, Телавска округ), депутат **Г. А. Малехоньков** (Куйбышевска область, Сергиевскэ округ), нүхэр **Д. В. Павлов** (СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министр), депутат **С. А. Вагапов** (Башкирска АССР, Дубанскэ округ), депутат **Б. Алтыбаева** (Туркменскэ ССР, Чарджоуска округ), депутат **Я. Э. Калнберзин** (Латвийска ССР, Рижскэ городской округ), депутат **А. Суеркулов** (Киргизскэ ССР, Тянь-Шаньска округ), нүхэр **П. Н. Горемыкин** (хүдөө ажахын машина бүтээлгын Министр), депутат **А. В. Косарева** (Орловско область, Орловско городской округ), депутат **З. И. Муратов** (Татарска АССР, Казанска сельскэ округ) үгэ хэлэбэд.

Энээгээр Союзай Соведэй гурбадахи заседани дүүрэбэ.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Национальностьнуудай Соведэй 1951 оной мартын 9-нэй заседани тухай

Мартын 9-дэ, үдэшын 6 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ ордон соо Национальностьнуудай Соведэй гурбадахи заседани болобо.

Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Ж. Шаяхметов** түрүүлэгшээр һууба.

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ Национальностьнуудай Соведэй заседани дээрэ үргэлжэлөө.

Депутат **И. И. Сюкияйнен** (Карело-Финскэ ССР, Сортавальска городской округ), депутат **М. В. Зимянин** (Белорусска ССР, Молодечненскэ округ), депутат **К. В. Русаков** (СССР-эй загаһанай промышленностиин Министр), депутат **Д. Мамедова** (Туркменскэ ССР, Тахтинска округ), депутат **К. С. Цимакуридзе** (Грузинска ССР, Ахалцихска округ), депутат **Н. Додхудоев** (Горно-Бадахшанска автономно область, Мургабска округ), депутат **Г. Я. Рудь** (Молдавска ССР, Дрокиевска округ), нүхэр **С. Я. Фомин** (барилгын ба харгын машина бүтээлгын Министр), депутат **К. Ф. Ляудис** (Литовско ССР, Утенскэ округ), депутат **Т. Тургумбаева** (Киргизскэ ССР, Калининска округ), депутат **В. Г. Ефимова** (Чувашска АССР, Урмарска округ), депутат **Л. А. Табеньков** (Удмуртска АССР, Ижевскэ-Ждановска округ) үгэ хэлэбэд.

Энээгээр Национальностьнуудай Соведэй заседани дүүрэбэ.

Наукын, ухаалан зохёолгын талаар Сталинска шангуудые олгохо Комитедтэ

Наукын ба ухаалан зохёолгын талаар Сталинска шангуудые олгохо Комитедэй заседани академик А. Н. Несмеяновай түрүүлэлгэ доро болоо. Үйлэдбэриин хүдэлмэриин арга методуудые үндэһөөрнь һайжаруулха ба ухаалан зохёохо талаар 1950 ондо Сталинска шангуудые олгохоор табигдаһан зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Зохёолнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ академигууд М. М. Дубинин, Б. А. Введенский, Е. А. Чудаков, А. И. Абрикосов, К. И. Сатпаев ба бусад эрдэмтэд, тэрэшэлэн министерствонүүдэй түлөөлэгшэд байлсаба.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ МАЛШАД

Республикын малшадай 1950 оной социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет олон түрүү малшадта доро дурсагдаһан нэрэзэргэнүүдые олгобо:

«РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ АДУУШАН»

1. **Бачеев** Владимир Федоровичто — Тарбагатайн аймагай «Гигант» колхозой адуушан.
2. **Болонев** Макей Яковлевичта — Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан.
3. **Власов** Василий Филимоновичто — Тарбагатайн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой адуушан.
4. **Гребенщиков** Спиридон Зиновьевичто — Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан.
5. **Доржиев** Гатып Доржиевичта — Хоринн аймагай «III Интернационал» колхозой ахалагша адуушан.
6. **Жамбалов** Буда Жамбаловичта — Хоринн аймагай «Путь Сталина» колхозой ахалагша адуушан.
7. **Мухоров** Баясхал Мухоровичто — Хоринн аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша адуушан.
8. **Машанов** Тимофей Яковлевичта — Хоринн аймагай «Гигант» колхозой ахалагша адуушан.
9. **Пластинин** Георгий Васильевичта— Тарбагатайн аймагай «Гигант» колхозой адуушан.
10. **Санжиев** Дымбрылдэ — Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой адуушан.
11. **Цыренжапов** Жигмит Дондоповичто — Кяхтын аймагай «Улаан-Субуктуй» колхозой адуушан.

«РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ МОРИШОН»

1. **Залуцкий** Иннокентий Сергеевичтэ — Кабанскын аймагай 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой моришон.
2. **Ключарев** Григорий Феофановичта — Кабанскын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой моришон.
3. **Секерин** Павел Калистратовичта — — Кабанскын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой моришон.
4. **Стрекаловский** Яков Аввакумовичта — Кабанскын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой моришон.
5. **Стрекаловский** Афанасий Мироновичто — Кабанскын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой моришон.

«МОРИНОЙ ТОВАРНА ФЕРМЫЕ ЭРХИМ ДААГША»

1. **Аюшин** Цырен Галсановичта — Хоринн аймагай «Красный партизан» колхозой КТФ-е даагша.
2. **Гладких** Матвей Ефимовичтэ—Бичурын аймагай Круминай нэрэмжэтэ колхозой КТФ-е даагша.
3. **Данжуров** Лхофан Хашектуевичта — Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой КТФ-е даагша.
4. **Ревякин** Алексей Васильевичта — Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой КТФ-е даагша.
5. **Цыденов** Петр Гуруевичта — Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой КТФ-е даагша.

«РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ҺААЛИША-МАЛШАН»

1. **Албатаева** Мата Наповнада — Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
2. **Аскарова** Рашида Валеевнада — Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
3. **Арьяева** Цырма Санжижаповнада —Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
4. **Банзаргашиева** Дышитма Банзаргашиевнада — Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
5. **Баннова** Анисья Дмитриевнада — Кяхтын аймагай «Красное Знамя» колхозой һаалиша-малшан.
6. **Гылыкпылова** Ганема Бимбаевнада —Кяхтын аймагай «Большевик» колхозой һаалиша-малшан.
7. **Дармаева** Цырма Тудуповнада — Кяхтын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
8. **Дугарова** Хамасырен Гомбоевнада— Ахын аймагай «Улаан-Аха» колхозой һаалиша-малшан.
9. **Захарова** Сыдып Бизьяевнада — Ахын аймагай «Улаан-Аха» колхозой һаалиша-малшан.
10. **Лямичева** Анисья Сергеевнада — Торнин аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
11. **Белоусова** Мария Михайловнада — Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
12. **Павлова** Мария Ивановнада — Торнин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
13. **Пухевская** Александра Ивановнада —Байкало-Кударын аймагай «2-я пятилетка» колхозой һаалиша-малшан.
14. **Овсянкина** Антонина Павловнада —Кяхтын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
15. **Осеева** Надежда Антоновнада — Кяхтын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
16. **Сампилова** Дарима Сампиловнада — Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
17. **Суворова** Степанида Поликарповнада — Кабанскын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.
18. **Чимбеева** Янжима Чойдоновнада — Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан.

«РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ МАЛША-ПАСТУХ»

1. **Дабаев** Базар Чагдуровичта —Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.
2. **Дондоков** Моглон Дондоковичто — Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.
3. **Ерхаев** Иван Банаевичта —Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.
4. **Жимбеева** Ешенхарма Жимбеевнада — Хэжэнгын аймагай «Манай Ажал» колхозой малша-пастух.
5. **Манидаров** Дашинима Сандановичта — Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.
6. **Онтобоев** Тыхерен Антобоевичто — Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.
7. **Пушкарев** Андрей Егоровичто — Кабанскын аймагай «Красноармеец» колхозой малша-пастух.
8. **Сахаров** Николай Андреевичтэ — Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.
9. **Сидоров** Кузьма Терентьевичтэ — Хэжэнгын аймагай «Ударник» колхозой малша-пастух.
10. **Туровов** Семен Кондратьевичта — Кабанскын аймагай «Байкал» колхозой малша-пастух.
11. **Холоев** Радна Дагбаевичта — Кяхтын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.
12. **Цыренжапов** Жигмит Цыбиковичта — Кяхтын аймагай «Улаан-Субуктуй» колхозой малша-пастух.
13. **Шехин** Давыд Иннокентьевичтэ— Түнхэнэй аймагай Буденнын нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАГДАБА

Уласхоорондын эхэнэрэй һайндэртэй дашарамдуулан БМАССР-эй элүүрые хамгаалха Министерство, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай облсовет манай республикын медицинскэ эмхи зургаануудай бүлэг эхэнэрнүүдые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба. Шагнуулагшадай дунда нюдэнэй врач Екатерина Михайловна Никифорова бии.

Нүхэр Никифорова 20 жэл врачаар хүдэлмэрилжэ ябана. Һүүлшын 5 жэл соо нүхэр Никифорова республиканска больницые даагшаар хүдэлмэрилнэ. Академик Филатовай нюдэ аргалалгын шэнэ методые нүхэр Никифорова республика дотороо эгээн түрүүн хэрэглэжэ, хэдэн зуун хүнүүдые хараха болгоһон байна. Энээнэйнь түлөө нүхэр Никифоровада олон үбшэнтэд баясхалан хүргэһэн байха юм. Хүнүүдэй нюдэ аргалалгаар ехэхэн амжалта туйлаһанай түлөө врач Никифорова РСФСР-эй габьяата врачай хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэнхэй.

15 жэл соо хүдэлмэрилжэ ябаһан медицинскэ сестра Евгения Глебовна Сахарнна Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Клавдия Александровна Колосова 28 жэл соо медицинскэ эмхи зургаануудта ажаллана. 1938 онһоо хойшо нүхэр Колосова республиканска больницын операционно сестрагаар хүдэлмэрилхэ зуураа, мэргэжэлээ ходоо дээшэлүүлжэ, өөрынгөө хэрэг һайнаар мэдэдэг болонхой. Нүхэр Колосова хадаа ажалшадай элүүрые хамгаалгада бүхы шадабаряа зорюулдаг сестра юм.

Хүндэлэлэй грамотаар хамта 68 хүн шагнагдаа.

М. Алашкевич.

Мүрысөөндэ илаба

ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айком ба аймагай Соведэй гүйсэдком колхозуудай малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын тулада дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй февраль һарын дүн гаргаба.

Чесанын сомоной «Коминтерн» колхоз (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Д. Санжиев) малайнгаа үбэлжэлгэ һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар адуу малаа һайнаар ондо оруулжа байна. Адуу малайнь харууһан ба эдеэлүүлгэ зүбөөр табигдаһан, дулаан байраар хангагдаһан байха юм. Ингэжэ энэ колхоз тус мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

Малай үбэлжэлгэ һайнаар ябуулжа байһанайнь түлөө тус колхоздо ВКП(б)-гэй айкомой ба аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг үгтэбэ. Мүн тус мүрысөөндэ Кировэй нэрэмжэтэ колхоз (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ринчинов) 2-дохи һуури эзэлжэ, мүнгэн шан абаа.

О. Васильев.

Плакат-газетэ гаргагдаба

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство плакат-газетэ һаяхан гаргаа. Энээн соо республикын эрхим малшадай дүй дүршэл тухай статьянууд толилогдоо.

Торнин аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишан нүхэр Лямичева үнгэрэгшэ жэлдэ 16 үнеэдһээ 20 тугал абажа, түлжүүлһэн, нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 862 литр һү һааһан байна. Статья соо тэрэ һаалиша өөрынгөө дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ. Зэдын аймагай Буденнын нэрэмжэтэ колхозой суута тугалшан БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Е. Цыренова тугалнуудые харууһалдаг дүй дүршэл тухайгаа хөөрэһэн байна.

Мүн энэ плакат-газетэ соо Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ түрүү колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Н. Габановай, Закаменай аймагай Цакирай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан Ш. Аюшеевэй малые үбэлэй үедэ харууһалха арга тухай материалнууд толилогдоо.

Н. Хазагаев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые большевистскээр эмхидхэхэ

Зэдын аймагай IX партийна конференциһээ

Зэдын аймагай IX партийна конференци мартын 3—4-дэ болобо. ВКП(б)-гэй айкомой тоосоото элидхэл нүхэр Л. Б. Хальбаев хэһэн байна.

Конференци болбол шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл ехэтэйгээр үнгэрөө. Хамта 36 хүн үгэ хэлээ.

Тоосоото үе соо аймагай партийна организаци болбол партийно-эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриие зарим тэды һайжаруулһан байна. Иигэжэ аймагай ажахын ба культурна байгуулалтануудта зарим амжалтануудай туйлагдаһан тухай элидкэлшэ, мүн делегадууд тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта, партийно-политическэ хүдэлмэридэ, айкомой хүтэлбэрилхы ажал-ябуулгада горьтойхон дутуунууд конференци дээрэ элирүүлэгдээ.

Олохон партийна эхин организацинуудта партийна суглаанууд бэлэдхэлгүйгөөр ба үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ. Суглаанууд дээрэ партийна организациин ба колхозой, предприятиин гү, али эмхи зургаанай ажабайдалай шухала асуудалнууд үсөөнөөр зүбшэн хэлсэгдэдэг, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрдэггүй шахуу байна.

ВКП(б)-гэй айком, тэрэнэй партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай таһаг (даагшань нүхэр Правдин) партийна эхин организацинуудта тон һулаар туһална.

—Айком хадаа зарим эхин парторганизацинуудай ажабайдалтай зүбхэн лэ партийна суглаануудай протоколнуудые уншажа танилсадаг, томодхогдоһон колхозуудай партийна организацинуудые бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые абадаггүй гэжэ делегадууд нүхэд Занданов ба Цыренов гэгшэд хэлэһэн байна.

Айкомой түлөөлэгшэд партийна эхин организацинуудта ошоходоо, һайл һаа суглаанай шиидхэбэри бэшэлгээр секретарьнуудта туһаламжаяа хизаарлаад, партидотрой бусад асуудалнуудаар һонирхонгүй бусадаг заншалтай.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һула байһан дээрэһээ партийна, гүрэнэй ба ажалай жаяг заршамые эбдэдэг ябадал зарим коммунистнуудай зүгһөө үзэгдэнэ. Иимэ баримтанууд конференци дээрэ хурсаар шүүмжэлэгдээ.

Кадрнуудые шэлэн олохо ба тэдэниие зүбөөр хубаарилан табиха асуудалай дутуу дунданууд эндэ элирүүлэгдэһэн байна.

Кадрнуудые шэлэн олоходоо айком болбол тэдэнэй политическэ бэлэдхэлые ба мэргэжэл шадабариие хэрэг дээрэ шалгадаггүй, харин анкетнэ мэдээгээр хизаарладаг байна. Тэрэнэй эсэстэ үнгэрэгшэ жэлдэ партийна эхин организацинуудай—24, 1951 оной 2 һара соо—10 секретарьнууд һэлгэгдээ,—гэжэ делегат Фомин шүүмжэлээ.

— Айком, тэрэнэй бюро хадаа залуу кадрнуудые харюусалгата ба хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ үсөөн дэбжүүлдэг. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр Дамбаев хүдэлмэрилнэ. Энэ хүн колхознигуудай дунда хүндэгүй болоһоор үнинэй. Тус артельдэ колхозно хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй олон залуу колхознигууд бии. Теэд, айкомой бюро колхознигуудай һанамжые дэмжэнгүй, Дамбаевые түрүүлэгшээрнь байлгахые оролдоһон байгаа, — гэжэ конференциин делегат нүхэр Раднаев тэмдэглээ. Мүн энээн тухай делегат Попов айкомой бюрое хурсаар шүүмжэлэн хэлээ.

Хүдэлмэриин харюусалгатай участогуудта коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табилгада айком, тэрэнэй секретарьнууд бага анхарал табидаг байгаа. Аймаг доторхи 205 коммунистнууд-колхознигуудһаа 68-нь захиргаанай хүдэлмэридэ ябадаг. Тиихэдэнь шухала участогууд—малажал, таряанажал дээрэ үсөөн коммунистнууд хүдэлмэрилнэ.

ВКП(б)-гэй айкомой эмхидхэлэй хүдэлмэриин гол дутагдалнуудай нэгэниинь юуб гэбэл, айком хадаа парторганизацинуудые муугаар хүтэлбэрилнэ, мүн тэдэндэ үдэр бүриин туһаламжа үгэнэгүй. Партийна эхин организацинуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээрэ 11 парторганизацинуудай хүдэлмэри хангалтагүй гэжэ сэгнэгдэһэн баримта энээниие үшөө дахин гэршэлнэ.

Айкомой секретарьнууд өөһэдөө колхозуудта хаа-яа гарадаг, парторганизацинуудай суглаануудта үсөөн байлсадаг. Мүн коммунистнуудай эрилтэдэ ёһо тэдыгээр хандадаг ушарнууд үзэгдэдэг байна.

ВКП(б)-гэй айком коммунистнуудай политическэ һуралсалые һулаар хүтэлбэрилнэ. Политһургуулинууд, кружогуудай занятинууд таһалдадаг байһаниие олон делегадууд шүүмжэлээ. Жэшээлхэдэ, «Галын Очи» колхозой парторганизациин дэргэдэхи политһургуули ба кружогто һуралсалай жэлэй эхилхэһээ хойшо 8 заняти таһалдаа. Олон һурагшад занятидаа ерэдэггүй байха юм. Иимэ ушарнууд мүн бусадшье зарим политһургуулинуудай ба кружогуудай хүдэлмэридэ үзэгдэнэ. Консультантнууд һулаар хүдэлмэрилнэ.

Арад зоной дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Ямар-нэгэн кампаниин үедэ энэ хүдэлмэри нэгэ бага һайжаруулагдаад, кампаниин үнгэрхэтэй сасуу һулардаг байха юм.

ВКП(б)-гэй айком ба зарим парторганизацинууд социалистическэ мүрысөөе муугаар хүтэлбэрилнэ Колхознигуудай абаһан һашаалтай уялгануудай дүүргэлтэ шалгагдангүй үлэшэдэг тухай олон делегадууд эли баримтанууд дээрэ баталан хэлээ.

Арад зоной дунда лекци, элидхэлнүүд үсөөн уншагдана. 1950 оной туршада оройдоо 450 лекци, элидхэлнүүд уншагдаһан байха юм. Илангаяа естественно-научна темээр лекцинүүд үсөөн уншагдана. Бурят хэлэн дээрэ элидхэлнүүд уншагдадаггүй шахуу. Эдэ лекцинүүд ба элидхэлнүүд олонхидоо колхозой центр, аймагай центр дээрэ уншагдана. Тиихэдэ, фермэ дээрэ байдаг малшад заримдаа лекци, элидхэлнүүдые шагнадаггүй юм. Тэрэшэлэн газетэ, журнал тараалгые айком һулаар хүтэлбэрилнэ. Мүнөө «Б. М. Үнэн». «Стахановец» газетэнүүд муугаар тараагдана. Фрунзын, Буденнын, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд газетэнүүдые оройдоо абадаггүй байха юм.

Партийно-политическэ хүдэлмэриие һулаар ябуулһанай үрэ ажахыда элеэр харагдана. Малажал хүгжөөхэ 1950 оной гүрэнэй түсэб аймаг дотор нэгэшье түрэлэй малаар дүүргэгдээгүй. Малай үбэлжэлгэ тон муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Малай гарзалагдаха ябадал үргэлжэлһөөр, нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгэ олонхи колхозуудта ябуулагданагүй. Аймагай таряаножал мүн лэ гээгдэлтэй.

Колхозуудай ажахыдахи ехэхэн дутагдалнууд ба тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд тухай олон делегадууд үгэ хэлээ.

ВКП(б)-гэй айкомой хүдэлмэриин дутагдалнуудай гол шалтагааниинь хадаа дээдэ органуудай ба өөрынгөө шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинан шалгадаггүй ябадал болоно. ВКП(б)-гэй айком олон шиидхэбэринүүдые батаалан абаһан байха юм. Теэд тэдэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ эгээл шухала хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Жэшээлхэдэ, 1951 он соо айкомой баталан абаһан 29 шиидхэбэринүүд мартын 1 хүрэтэр бултадаа бэелүүлэгдэһэн байха ёһотой аад, тэдэнэй 13-нь дүүргэгдээгүй байха юм.

Конференци ВКП(б)-гэй айкомой хүдэлмэриие хангалтагүй гэжэ тоолоод, саашадаа айкомой хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа. Конференци хадаа ВКП(б)-гэй айкомой ба шалгалтын комиссиин шэнэ составые һунгаа.

* * *

ВКП(б)-гэй айкомой нэгэдэхи пленум дээрэ айкомой секретарьнуудаар нүхэд Л. Б. Хальбаев, В. А. Соломатина, Л. Б. Будажапов һунгагдаһан, айкомой таһагуудые даагшад баталагдаһан байна.

МОДО ШЭРЭЛГЫН ТЕМПЫЕ ЭРИД ХУРДАДХАХА

Модо бэлэдхэлэй стахановска һарын ябаса үшөөл хангалтагүй зандаа. Һүүлэй үдэрнүүдтэ зарим леспромхозуудта модо шэрэлгэ бага зэргэ түргэн темптэй болобошье, олонхи леспромхозууд үшөөл гээгдэһээр Хэрбээ март һарын түрүүшын 5 үдэртэ 118 мянган кубометр модон шэрэгдэхэ байгаа һаа, миил 56.100 кубометр шэрэгдэжэ, баталагдаһан график дүүргэгдээгүй байха юм.

Хандагатайн ба Хандагайн леспромхозууд түрүүшынгээл янзаар түрүү зэргэдэ ябана. Тиихэдэ, Хориин, Байкалай, Курбын леспромхозууд хүдэлмэринүүдээ бага зэргэ һайжаруулжа эхилээ.

Гадна, Итанцын (директорынь нүхэр Вст…), Сэлэнгын (директорынь нүхэр Фёдоров), Бар…най (директорынь нүхэр Гапоненко), Сэ… шпалозавод (директорынь нүхэр Рукосуев) …тэ хамагай һүүлдэ шэрэгдэн, модо бэлэдхэх… хэ ба зөөбэрилхэ түсэбөө дүүргэхэ ябад… республикаяа гэдэргэнь татажа ябаһаар.

Нэрлэгдэһэн предприятинуудай хүтэлбэрил… хүдэлмэридөө эрид хубилалта хэзээ хэхэ юм…

„БУРМОНГОЛЛЕС" ТРЕСТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДААР МОДО БЭЛЭДХЭЛЭЙ БА ШЭРЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ МЭДЭЭН

1951 оной мартын 5.

ЛЕСПРОМХОЗУУД	Модо бэлэдхэл (процентээр)		Шэрэжэ абаашалга (процентээр)	
	Сезоной эхилһээр	Табан үдэр соо	Сезоной эхилһээр	Табан үдэр соо
1. Баруун-Тарбагатайн	99	111	59	71
2. Хандагатайн	91	143	83	134
3. Хандагайн	88	153	76	125
4. Хориин	83	168	64	97
5. Курбын	80	122	57	82
6. Черемуховско	80	142	67	72
7. Эрийскэ	80	124	71	77
8. Байкалай	69	97	57	71
9. Шулуутайн	63	94	55	63
10. Сэлэнгын	59	100	43	41
11. Баргажанай	54	178	45	65
12. Сэлэнгын шпалозавод	49	92	40	61
13. Итанцын леспромхоз	48	92	38	26
Хамта:	75	125	60	77

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ МОДО ДҮТЭЛҮҮЛЭН ШЭРЭХЭ БА ШЭРЭЖЭ АБААШАХА ЭНЭ ЖЭЛЭЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭЛТЫН ЯБАСА ТУХАЙ МЭДЭЭН

1951 оной мартын 5.

АЙМАГУУД	Дүтэлүүлэн шэрэлгэ (процентээр)		Шэрэжэ абаашалга (процентээр)	
	Кварталай эхилһээр	Табан үдэр соо	Кварталай эхилһээр	Табан үдэр соо
Баргажанай	9	1,1	101	0,1
Курумканай	6	1,0	52	0,8
Прибайкальска	12	1,1	45	0,6
Б-Кударын	49	1,7	34	0,9
Иволгын	26	1,5	14	—
Сэлэнгын	18	0,9	11	—
Бичурын	26	1,1	—	—
Зэдын	33	2,3	—	—
Яруунын	49	1,9	—	—
Заиграйн	53	1,8	—	—
Хэжэнгын	34	1,8	—	—
Кабанскын	33	3,1	—	—
Мухаршэбэрэй	16	1,3	—	—
Ториин	14	—	—	—
Тарбагатайн	47	3,3	—	—
Хориин	53	5,6	—	—
Хамта:	31	24,7	38	2,9

КАБАНСКЫН МОДОШ… АМЖАЛТАНУУД

Модо бэлэдхэлгээр сон…
һон стахановска һарада К…
кын аймагай колхозууд …
оролсобо. Модо бэлэдхэлэй …
мэриин темп үдэрһөө үдэртэ …
на.

«Байкал» колхозой гэш…
лэй үдэрнүүдтэ ажалай б…
эрид дээшэлүүлһэнэй ашаа…
зөөхэ жэлэйнгээ түсэб …
«Победа» артелиин модош…
отолхо жэлэй даалгабари…
хахад дахин үлүүлэн дүүр…

Тэрэшэлэн Ленинэй, Вор…
вай, Карл Марксын нэрэмж…
хозууд модо бэлэдхэлэй б…
гын сезонио түсэб дүүргүү…

Стахановска һарын сон…
һоной дашарамда Кабанск…
дошодой дунда хаа хаана…
хүнэй хабаадалгатай суглаа…
митингнүүд үнгэргэгдөө.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРНҮ… ДҮНГҮҮД

Хандагатайн леспромхо…
хановска һарын түрүүшын …
гой туршадахи модо бэлэд…
зөөлгын дүнгүүд һаяхан г…

Леспромхоз бүхы дээрэ …
хэлгээр ба зөөлгөөр гр…
оронхой. Зарим түрүү уча…
графигаа холо үлүүлнэ. Ж…
Дээдэ-Аракорка гэжэ у…
модошод 5 хоногой турша…
лай бүтээсые 25 процент…
шэлүүлһэн байна.

Узкоколейнэ түмэр зам …
гөө хүдэлмэриие ниилээд хүр…
Хэрбээ мартын 1-дэ 1413 …
модо зөөһэн байгаа һаа, …
5-да 1720 кубометр зөөгөө…

Эдэ үдэрнүүдтэ ажалай …
сые эрид дээшэлүүлһэн эр…
хановецуудай тоо улам ол…
Электрохюрөөшэд Ступин, …
кин, Бадмаев, паровозой ма…
нууд Симченко, Популов, …
лов, Ташлыков, трактор…
Андреевский, Данилов, мо…
нууд Копидорох болон бус…
лай үндэр бүтээсын эрхи…
үльгэр жэшээнүүдые х…
Эдэнэр даалгабаринуудаа …
процент дүүргэнэд.

Ж. Б…

ТҮСЭБЛЭЛГЫН КОМИССИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

★

Р. ШНИПЕР,
БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо.

★

Городуудай ба аймагуудай түсэблэлгын комиссинуудай урда ехэ ба харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Эдэ комиссинуудай шухалын шухала зорилгонууд юуб гэхэдэ, город ба аймаг соохи ресурснуудые болон резервнүүдые элирүүлжэ, 1951 ондо түсэбөө дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ, үйлэдбэриин шууд хүгжэлтые туйлаха, ажалшадай материальна ба культурна эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ хүсэд дүүрэнээр тэдэниие ашаглаха ябадал болоно.

Гэхэ зуура, ажалшадай депутадуудай городской ба аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түсэблэлгын комиссинуудай хүдэлмэридэ үнгэрэгшэ жэлдэ горьтойхон дутуунууд бии байгаа. Заиграйн, Яруунын, Хэжэнгын ба Кяхтын аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр түсэблэлгын комиссинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалхын орондо, тэдэниие ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэдэг байгаа. Тиимэһээ урда жэлнүүдтэ эдэ аймагуудай түсэблэлгын хүдэлмэри өөрөө бүтэхэ ябадалда орхигдошоһон байха юм. Хэдэн жэлэй турша соо түсэблэлгын комиссинуудай хүдэлмэри аймгүйсэдкомуудай заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэггүй байшоо. Эдэ бүгэдэһөө шалтагаалжа, 1951 оной түсэбүүдэй проектнүүдые болзорһоонь хожомдожо, шанар муутайгаар зохёоһон байха юм.

Мүн Зэдын, Хориин ба бусад зарим аймагуудта түсэблэлгын комиссинууд һая болотор тогтоогдоогүй байгаа. Улан-Үдэ городой түсэблэлгын комисси городской ажахые хүгжөөхэ асуудалнуудые шиидхэнэгүй. Түсэбые болзорһоонь хожомдуулжа, шанар муутайгаар зохёодог байна.

Хориин, Заиграйн аймагуудай түсэблэлгын комиссинуудай ажахын зарим шухала һалбаринуудай асуудалнуудые шиидхээгүй дээрэһээ, промышленностинь үнгэрэгшэ жэлдэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө.

Заиграйн, Кударын ба Зэдын аймагуудай түсэблэлгын комиссинууд аймагуудайнгаа түсэбүүдые зохёоходоо, ажахынгаа һалбаринуудай комплексно холбооe анхардаггүй, нютагай ресурснууд ба резервнүүдые хэрэглэһэнэй, предприяти ба колхоз бүхэнэй туйлай ехэ арга боломжонуудые элсүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ ажахыгаа бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ябадалые хараалдаггүй байна.

Зарим городуудай болон аймагуудай түсэблэлгын комиссинууд промышленностиин ба ажахын бусад һалбаринуудай хүдэлмэриин шанарай показателиин асуудалнуудые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэридэ дунда жэшээнэй прогрессивнэ нормонуудые нэбтэрүүлхэ, продукциин өөрын үные доошолуулха ба шанарыень һайжаруулха асуудалнуудые түсэблэлгэдэ анхаралаа багаар табина. Мүн городой ба аймагай мэдэлэй предприятинуудай түхеэрэлгэнүүдые ашагтай туһатайгаар хэрэглэхэ асуудалнуудта хүсэд анхарал табигданагүй.

Зарим аймагуудта малажалые хүгжөөхэ ба тэжээлэй база байгуулха түсэбүүдые зохилдуулангүйгөөр табидаг баримтанууд һүүлэй үе болотор үзэгдэдэг байгаа. Аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудта тэрэнэй таһагуудһаа, организацинуудһаа ба предприятинуудһаа доторойнгоо үйлэдбэриин ба ажалай ресурснуудые хараадаа багаар абаһан түсэбүүдэй ороходо шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэдэггүй байна.

Түсэблэлгын органууд болбол гүрэнэй интересүүдые наринаар сахиха, гүрэндэ харша һаналнуудтай, түсэбые доошолуулха бүхы һэдэлгэнүүдтэй шууд тэмсэл хэхэ ёһотой. Город ба аймагай түсэб бүхэн арадай ажахын гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ интересүүдһээ үндэһэлхэ ба гүрэнэй түсэбөөр табигдаһан ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэлгые хангаха ёһотой.

Дутуунуудаа усадхажа, политическэ талаараа зүбөөр, экономическа ба техническэ талаараа мэргэжэлтэйгээр, баримталалга һайнтайгаар түсэб зохёохын тулада түсэблэлгын комиссинуудай хүдэлмэрилэгшэд аймаг ба городойнгоо ажахые болон экономическа хүгжэлтынь перспективэнүүдые һайнаар шэнжэлхэ зэргэтэй.

Республикын Гүрэнэй түсэблэлгын комиссида түсэбүүдэйнгээ проектнүүдые хаһа саг соонь хүргэхэ гээшэ ехэ практическа удхашанартай юм. Юуб гэхэдэ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй түсэблэлгын комисси аймагуудай ба городуудай, Министерствонүүдэй ба Управлениинүүдэй түсэбүүдэй проектнүүдые хаража үзэдэг байхаһаа гадна, мүн тэдэ түсэбүүдые сэгнэдэг, зарим асуудалнуудые түсэблэлгэдэ заһабарилха гү, али баримталан тайлбарилха заабаринуудые үгэдэг юм.

Арадай ажахын 1951 оной түсэбые Республикын Министрнүүдэй Совет һаяхан баталһан байна. Аймагуудай ба Гүрэнэй түсэблэлгын комиссинуудай гол зорилго хадаа Министрнүүдэй Соведээр баталагдаһан лимидүүд ба даалгабаринуудые абаад, предприятинуудта, колхозуудта, культурна эмхи зургаануудта, коммунально-байрын предприятинуудта түсэбөө зүбөөр хубаарилгые бэелүүлхэ ба 1951 оной́нгоо түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада доторойнгоо ресурснуудые бүхы хэмжээгээр элсүүлхэ ябадал болоно.

Парти ба правительство хадаа түсэблэлгын хэрэгтэ олониитэ хүдэлмэришэд ба колхознигуудые хабаадуулха, ниитынгээ ажахые түсэблэлгын түлөө тэдэнэй харюусалгые шангадхаха ябадалда ехэ удхашанар олгоно. Олониитэ хүдэлмэришэдэй ба колхознигуудай хабаадалгатайгаар, тэдэнэй ажабайдалай ба үйлэдбэриин баян дүй дүршэлые хараадаа абалсан, колхозуудта ба предприятинуудта түсэблэлгые творческоор зохёохо хэрэгтэй. Тэрэ хадаа ургасые саашадань дээшэлүүлхэ ба хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөн дэбжүүлхэ хэрэгтэ колхознигуудай үүсхэлые дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн промышленностиин үйлэдбэриин бүхы арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ талаар хүдэлмэришэдэй үүсхэлые шангадхаха ябадалда туһалха байна.

Яруунын, Хориин, Заиграйн, Хэжэнгын, Закаменай ба бусадшье аймагуудай түсэблэлгын комиссинууд түсэбүүдые зохёогоод лэ, тэдэнэй гүйсэдхэлгые хинадаггүй гү, али энэ хиналтые тоо-мэдээ суглуулгаар хизаарладаг, аймагайнгаа предприятинуудай үйлэдбэриин-финансова ажал-ябуулгын хангалтагүй байһанай шалтагаануудта технико-экономическа шэнжэлэл хэдэггүй байна.

Эдэ дутуунуудые зайсуулхын тулада аймагай түсэбэй гүйсэдхэлые шалгаха хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэл, аймагуудай ба городуудай түсэблэлгын комиссинууд түсэбэй хангалтагүйгөөр гүйсэдхэгдэжэ байһанай шалтагааниие элирүүлһэн материалтай байха ба тэрэнэй үндэһөөр ажахын ба культурна байгуулалтын зарим һалбаринуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые хаһа саг соонь абаха, баталагдаһан түсэбэй дүүргэлтын таһалдаха ябадалые уридшалан зайсуулха арга боломжотой болохо байна.

Ториин, Баунтын, Байкало-Кударын, Прибайкальска аймагуудай түсэблэлгын комиссинууд 1951 оной түсэбэй проектнүүдые хаһа саг соонь, шанар һайнтайгаар зохёогоо. 1950 оной турша соо арадай ажахын түсэбэй гүйсэдхэлгэдэ зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа, аймсоведүүдэйнгээ гүйсэдкомуудай үзэмжэдэ табиһан байгаа. Тэдэнэй хүдэлмэри зүбхэн лэ оперативна түсэблэлгөөр хизаарлагдадаггүй. Баунтын аймагай түсэблэлгын комисси аймагаа электрификацилха перспективнэ түсэб зохёонхой. Эдэ комиссинууд аймагуудайнгаа арадай ажахын түсэбүүдэй гүйсэдхэлгые шалгаха ябадалые зүбөөр эмхидхэнхэй. Эдэнэй заседанинууд һарадаа хоёр дахин алгадгүй үнгэргэгдэжэ, дээрээ аймагуудайнгаа хүгжэлтын шухалын шуха… далнуудые зүбшэн хэлсэ… юм. Түсэблэлгын эдэ түрүү… синуудһаа бусад комисс… шээ абажа хүдэлмэрилх… гүйсэдхэлгые шалгаха ябад… лэй эхинһээ зүбөөр … зэргэтэй.

Колхозуудые томодхолго… шарамдуулан, аймагуудай … ба культурые түсэблэлгэ … руулха хэрэгтэ колхозууд… нүүдые хүгжөөлгын ба … барилгын перспективнэ тү… зохёолго ехэ удхашанартай… һээ аймагуудай түсэблэлгы… синууд колхозуудай перс… түсэбүүдые зохёолсохо, … мэридэ аймагай мэргэжэлт… баадуулха ёһотой. Ку… аймагай Ленинэй нэрэмжэ… дын аймагай «Коммунизм»… сад зарим колхозуудта … түсэбүүд зохёогдонхой.

Газарые, нютагай түүх… түлишые, хүдэлмэриин хүс… рэглэһэнэй үндэһөөр ай… ажахые бүхы хэмжээгээр … ябадалые хангажа шадаха… приятинуудай ба колхозу… оной түсэбүүдые зохёохо … Тиихэдээ аймагай гү, али … ажахын тус тус һалба… хүгжэлтын түсэбүүдэй хо… харилсаа холбооe харааd… саха шухала. Баталагдаһа… гүйсэдхэлгые хинажа байх… рэнэй дүүргэлтые ханга… хэмжээ-ябуулганууд зо… ёһотой. Эдэ бүгэдэ, аймага… родой түсэблэлгын коми… шухалын шухала зорилго…

Түсэблэлгын комиссину… 1951 ондо өөһэдынгөө хүд… үндэһөөрнь һайжаруул… публикынгаа ажахые хүг… сэбые дүүргэхын ба үлүү… гэхын түлөө тэмсэлшэд… зэргэдэ жагсаха зэргэтэй.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл

Тракторнуудаа hайнаар ашаглахын түлөө

...най бригадын трактористнууд ...нэрэмжэтэ колхозой поли ...үдэр баян ургаса хангаха ...ор тус колхозой 2500 үлүү-...ктар газар элдүүрилхэ, ма-...тракторна паркаяа бүрин ...ор ашаглахын түлөө социа-...ческэ ёhoop бэе дээрээ даажа ..., запасной частьнууд, горючи ...рхихэ тоho арбилха уялгануу-...баа.

...бүхы тракторнууд ба при-...машинанууднай hайн ша-...гаар заhабарилагдажа үни ...үүргэгдэhэн, hүни хүдэлмэ-... тула тракторнууд электро-...ытэнүүдээр хангагдаhан ... юм. Хабарай полевой хүдэл-... бүрин түгэс бэлэн болоод ..., трактор болон машина-...гаа хүсые яагаад хүсэд ...эр хэрэглэхэ тухай бодом-...бди. Кубаниин суута меха-...ор Григорий Погожын дүршэ-... тракторна агрегадуудай ябаха ...вска маршрут зохёохо гэжэ ...бди. Тэрэнэй тула колхо-...ряанажалай бригадын бри-... хамта тракторист бүхэ-...ршрут зохёожо байнабди. ...ршрут соо хүдэлмэриин нэ-...үргэлтын болзор, элдүүрил-...хникэ, шанарай показатель-... ба бусад оруулагдана. ... графигаар хүдэлмэрилхэ-...лай бүтээсын нилээд дээшэд-...hаниис өөhэдынгөө дүй дүр-шэл дээрэhээ мэдээбди. Тиимэhээ мүнөө хабарай полевой хүдэлмэриин түрүүшын үдэрhөө манай агрегадууд часай графигаар хүдэлмэрилхэ юм. Тракторнууд бороздаhаа гаргагдангүй, горючи ба уhаар хангагдаха байна. Тэрэшэлэн тракторна сеялкэнүүдтэ үрhэ хүрэнгэ таhалдалгүй шэрэхэ гээшэ мүн лэ ехэ удхашанартай. Тиимэhээ үрhэнэй тариан тусхай саг соо, үглөөнэй ба үдэшын 6—8 часуудай хоорондо асарагдаха ба тушаан абтаха юм.

Манай бригада тракторна агрегадуудаа 2 халаанда хүдэлмэрилүүлхын тула трактористнууд ба прицепщигүүдээр бүрин хангагданхай. hүниин халаанайхид электрын гэрэл доро культиваци хэхэ, үдэрэй халаанайхид тарилга хэхэ байна.

МТС-эй агрономой туhаламжатайгаар бригадымнай үйлэдбэриин ба агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэб зохёогдожо, тракторна болон тарианажалай бригадануудай зүблөөн дээрэ баталагданхай.

Абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө манай бригадынхид полевой хүдэлмэриин үедэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллаха байна.

Л. Ленхобоев, Иволгын аймагай Саянтын МТС-эй тракторна бригадын бригадир.

Минии уялга

...ербаад жэлдэ трактористаар ...эрилжэ байнаб. Өөрынгөө ...й «Родник» колхозой поли ... ажаллаха зуураа, тарианай ... ургаса хуряаха хэрэгтэнь ...үсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрил-...үнгэрэгшэ, 1950 ондо трактор-...дэлмэринүүдэйнгээ түсэбые ...процент дүүргээ hэм. Даалга-... эрхим шанартайгаар дүүргэ-... түлөө оролдохоhоо гадна, ...тораа нарин нигтаар харууhал-...ашаглалгынь болзорые утадха-... түлөө, запасной частьнууд, ...хэ тоho ба нефтепродуктнуу-...арбилхын түлөө жэлhээ жэлдэ ...аар тэмсэдэгби.

Мүнөө кубанска тракторист, Социалистическэ Ажалай Герой Иван Бунеевэй үүсхэлые халуунаар дэмжэхэ зуураа, тракторна хүдэлмэринүүдэй 1951 оной түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ, запчастьнууд, горючи ба түрхихэ тоho үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ бүри ехээр алмаха, трактораа социалистическэ ёhoop бэедээ даажа абаад, бүрин бүтэнөөр ашаглаха, тиигэжэ заhабариинь хоорондохи болзорые утадхаха гэhэн уялга абанаб.

В. Хазадаев, Хориин аймагай «Родник» колхозой тракторист.

Тарилгада хэзээ бэлдэжэ эхилхэ юм?

...манай нэрэмжэтэ хүдөө ажа-...ртель Хэжэнгын аймаг дотор ... томо колхозуудай нэгэн бо-... Энэ колхоздо мүнөө жэлдэ ...нажалай 2, тракторна 3 ба ...о 1 бригаданууд хүдэлмэ-... юм. Байгша ондо тарианайн-... огородно полинууд дээрэhээ ... баян ургаса хуряахын түлөө ...колхозой тарианажалай болон ...но бригаданууд агротехни-... угаа ехэ хүдэлмэринүүдые ...ётой байгаа.

...шье, энэ колхоз мүнөө хүрэ-...тарианайнгаа полинуудта нэ-... шарга наг шэбхэ гаргаагүй, ...ой аргал, үнэhэшье суглуу-... байха юм. Тиихэдэ поли ... ербаад шүргэнүүдые табяад, саhа тогтоолгоор саашадаа бэшэ юушье хэнгүй, hанаагаа амаршоо. Гадна, плуг, борной гэхэ мэтэ хүдөө ажахын нэгэшье машина зэбсэгүүдэй заhабарилагдаагүй байбашье hаань, тарианажалай № 2 бригадын кузница хододоо суурагатай байдаг. Мүн энэ колхоз мори унаагай тоног зэмсэгүүдээр мууса хангагданхай. Гадна, бригадануудта агротехническэ hуралсал огто ябуулагданагүй.

Хабарай тарилга эхилтэр багахан саг үлэбэ. Тиимэhээ энэ шухала кампанида хэзээ бэлэдхэжэ эхилхэ юм гэжэ тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Эрдынеевhээ асуухаар болоо.

А. Жамбалдоржиев.

Эрхим киномеханик

Алексей Игнатович Лаврентьев 1940 онhоо хойшо киномеханигаар хүдэлмэрилжэ, эрхим мэргэжэлтэй болонхой. Мүнөө тэрэ кинофикациин Улан-Удын городской таhагта киномеханигаар хүдэлмэрилхэ зуураа, hара бүхэндэ түсэбтэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Нүхэр Лаврентьев 1950 онойнгоо түсэбые кино харалгаар 180 процент, мүнгэ суглуулгаар 141 процент дүүргээ.

Тэрэ хадаа киноаппаратураяа шадабаритайгаар ашагладаг ба техническэ харууhалгые зүбөөр эмхидхэдэг юм. Тиин нүхэр Лаврентьев 15 hарын туршада киноаппаратураяа заhабарилгада оруулангүйгөөр хүдэлмэрилүүлжэ, ажалшадта кино hайн шанартайгаар харуулна.

Киноустановконуудай Бүхэсоюзна харалгын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ тэрэ оролсоод, квартальна түсэбөө—мартын 15-да, хахад жэлэйнгээ түсэб майн нэгэндэ дүүргэхэ уялга абанхай. Эрхим киномеханик энэ уялгаяа дүүргэжэ эхилээ. Тэрэ хадаа январь hара соо Бүхэсоюзна харалгын условинуудые дүүргэжэ, hарынгаа түсэбые кино харалгаар 131 процент, мүнгэ суглуулгаар 141 процент дүүргээ.

Нүхэр Лаврентьев клубуудые даагшанартай холбоо барисаатайгаар хүдэлмэрилнэ. Киносеанснуудые эмхидхэхэ ба бэлэдхэхэ хэрэгтэнь Лаврентьевтэ тэдэнэр ехэхэн туhа хүргэдэг юм. Клубуудай календарна түсэб соонь кино табиха үдэрнүүд оруулагдадаг. Кинофильмнүүд тухай рекламанууд олон хүнүүдэй харахаар эли тодо газарнуудта табигдана. Эдэ бүгэдэ киномеханик Лаврентьевэй түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэнь туhална.

Эрхим киномеханик Алексей Игнатович Лаврентьев киноустановконуудай Бүхэсоюзна харалгада түрүү hуури эзэлхын тулада улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Н. Ткаченко.

„Колхозник" гэжэ спортивна общэствые эмхидхэлэй талаарнь бэхижүүлхэ

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет хоёр жэлэй саада тээ физкультура ба спортые хүгжөөхэ тухай тогтоол гаргаhан байгаа. Энэ тогтоол соо хүдөө нютагуудта физкультурна хүдэлөөе хүгжөөхэ тухай ехэ анхарал хандуулагдаhан юм. Партиин энэ заабариие бэелүүлэн, мүнөө «Колхозник» гэжэ спортивна общество байгуулагдажа байна.

Манай республикын олон аймагуудта энэ общество байгуулха эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Общество байгуулха эмхидхэлэй бюронууд бии болгогдоод, хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй. Бичурын, Иволгын, Зэдын, Сэлэнгын, Закаменай ба бусад аймагуудта обществын зорилгонууд тухай ойлгууламжын үргэн хүдэлмэри үнгэргэгдэнэ.

Энээнэй ашаар республика доторнай хүдөөгэй шэнэ олон физкультурна коллективүүд байгуулагдажа эхилбэ. Мүнөө үедэ республика дотор 310 физкультурна коллективүүд эмхидхэгдээд байна. Эдэ коллективүүдэй гэшүүдынь боложо 10 мянга гаран хүнүүд — колхозникууд, хүдөөгэй интеллигентнэр ороhон байха юм. 200 гаран колхозууд энэ обществын юридическэ гэшүүдынь болонхой. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай бүхы колхозууд тус обществын гэшүүд болоо. Закаменай аймагай 26 колхозууд, Сэлэнгын — 15, Зэдын —15, Кяхтын—12, Хэжэнгын—15, Иволгын—13 колхозууд мүн лэ тус обществодо ороо.

Колхозно коллективүүдэй эмхидхэлэй суглаанууд үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ обществын гэшүүдтэ шадаал hаа олон колхозникуудые ба хүдөөгэй интеллигентнэрые оруулха, элдэб зүйлэй спортоор, илангаяа бурят барилдаагаар ба hур харбалгаар секционно хүдэлмэри эмхидхэхэ, эдэ коллективүүдэй материальна база байгуулха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдаа.

Иволгын аймагай Гильбэрын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан колхозно стадион, спортивна талмайнуудые байгуулха гэжэ тогтоогоо. Тэрэшэлэн элдэб янзын спортоор секцинүүд бии болгогдохо юм. Колхозой правлени хадаа өөрынгөө коллективтэ хэрэгтэй спортивна хэрэгсэлнүүдые худалдан абахын тулада мүнгэ үгөө.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө стадион энэ жэлдэ бариха гэжэ шиидээд, энээндэ хэрэгтэй мүнгэ зөөри ба барилгын материалнуудые табиба.

Иимэ шухала хэмжээ-ябуулганууд республикын бусад олон колхозуудта хэгдэжэ байна.

Республика дотор «Колхозник» гэжэ общество байгуулха эмхидхэлэй хүдэлмэри hаяар дүүргэгдэхэнь. Олон колхозуудта физкультурна коллективүүдэй Соведүүд шэнээр hунгагдаа. Хэдэн аймагуудта конференцинүүд үнгэргэгдэжэ, hайндуранай энэ обществын аймагай Соведүүд ба аймагай Соведэй президиумүүд hунгагдаhан байна. Тэдэнэр эрхим хүнүүдээ «Колхозник» обществын республиканска Соведэй гэшүүдээр hунгаа.

Энээнтэй хамта, «Колхозник» обществын дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө хүдөөгэй физкультурнигуудай хэдэн мүрысөөн үнгэргэгдөө. Санаар, конькигаар урилдаанууд, шатарай ба даамай турнирнууд боложо, урда урданайхиhаа нилээд олон хүнүүд хабаадалсаа. Мүнөө хүдөөгэй хүсэтэнэй мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байна. Энэ оной мартын 20—21-дэ Улан-Удэ городто хүдөөгэй эгээл ехэ хүсэтэн сугларжа, республика соогоо түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысэхэнь. Республикын чемпионууд болоhон хүнүүд манай городто апрелиин 1—4-дэ болохо зональна мүрысөөндэ хабаадалсаха юм. Эдэ бүхы спортивна мүрысөөнүүд хадаа хүдөөгэй шэнэ физкультурна обществонуудые эмхидхэлэй талаарнь бэхижүүлхэ, тэдээндэ эгээл үргэн олон колхозникуудые хабаадуулха, хүдөөдэ спортивна hуралсалай үргэн хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ ябадалда ехэ туhа боложо үгөө.

hаяхан Улан-Удэ городто манай республикын хүдөөгэй санашадай ба конькишадай финальна мүрысөөн болоо. Тэрээндэ 17 аймагуудhаа ерэhэн 175 хүнүүд хабаадаа. Түнхэнэй аймагай команда нилээд hайн амжалта туйлажа, түрүү hуури эзэлээ. Убэлэй спортивна сезоной дүүрэтэр бага болзор үлэбэ. Тиимэhээ хүдөө нютагуудаар мүнөө санын мүрысөөнүүдые эмхитэйгээр ба олон хүнүүдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэхэ шухала.

«Колхозник» гэжэ спортивна hайндуранай обществые эмхидхэхэ хүдэлмэридэ зарим аймагуудта нилээд ехэ дутагдалнууд гараhан байна. Хэдэн аймагуудта эмхидхэлэй бюронууд оройтожо бии болгогдоhон байха юм. Кабанскын, Байкало-Кударын ба Прибайкальскын аймагуудта бии болгогдоhон эмхидхэлэй бюронууд тон муугаар хүдэлмэрилнэ. Тиимэhээ энэ обществын гэшүүдтэ колхозникууд ба хүдөөгэй интеллигенци тон үсөөн ороhон байха юм. Эдэ аймагуудай колхозуудта физкультурна коллективүүдые эмхидхэлгэ хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Эдэ дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха хэрэгтэй.

hайндуранай шэнэ спортивна обществые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ниитын физкультурна кадрнуудые бэлэдхэлгэ тон шухала hуури эзэлнэ. Физкультурна коллективүүдые хүтэлбэрилхэ хүнүүдые—Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр, физоргнууд, ниитын инструкторнууд ба спортивна судьянарые хүмүүжүүлэн ургуулха ябадалда анхаралаа табиха хэрэгтэй. Энээнэй тулада тон түрүүндэ ниитын кадрнуудые бэлэдхэхэ богони болзорой семинарнуудые эмхидхэхэ шухала.

Мүнөө республика дотор хүдөөгэй физкультурна коллективүүдэй ниитын кадрнуудые бэлэдхэлгэ хангалтагүйгөөр табигданхай байна. Хэдэн аймагууд 1950 ондо ниитын инструкторнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Илангаяа Хориин, Түнхэнэй, Кударын ба бусад зарим аймагуудта энэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Энэ хүдэлмэри түргэнөөр hайжаруулха хэрэгтэй байна.

Хүдөөгэй спортивна обществын хүдэлмэридэ комсомольско организацинууд угаа ехэ туhаламжа үзүүлхэ зэргэтэй. Комсомолецууд болбол хүдөөгэй физкультурнигуудай дунда эгээл эдэбхи үүсхэлтэй хүнүүд, эмхидхэгшэд байха ёhотой. Тэдэнэр хадаа олон зоной хабаадалгатай спортивна хэмжээ-ябуулгануудые эмхидхэгшэд, физкультура ба спортдо залуушуулые хабаадуулха ябадал толгойлогшод байха болоно.

Хүдөөгэй спортивна обществодо хүдөөгэй интеллигенциие — багшанарые, агрономуудые, зоотехнигүүдые, врачуудые ба бусадые хабаадуулха хэрэгтэ тусгаар анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Городской спортивна обществонууд хадаа хүдөөгэй физкультурна организацинуудые шефтээ абажа, хүдэлмэридэнь бодото туhаламжа үзүүлхэ үүргэтэй гээшэ.

Тэрэшэлэн худалдаа наймаанай организацинууд хүдөөгэй спортивна коллективүүдые спортивна хэрэгсэлээр, гутал хубсаhаар хангаха ябадалда ехээр туhалжа шадаха байна. Худалдаа наймаанай организацинууд болбол хүдөө нютагуудта спортивна хэрэгсэлнүүдые саг соонь эльгээхэ уялгатай.

«Колхозник» гэжэ обществын уставай ёhoop, тэрэнэй бюджедынь гэшүүдэй түлбэриhөө ба юридическэ гэшүүд—колхозуудай түлбэриhөө бүридэхэ юм. Тиимэhээ эдэ түлбэринүүдые саг соонь суглуулжа, зүбөөр гаргашалха хэрэгтэй.

Хүдөөгэй физкультурнигуудай шэнэ общество хадаа манай орон дотор физкультурна хүдэлөөе үшөө ехээр хүгжөөхэ, ажалшадые физическэээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай байна.

М. ХАБАЛОВ, физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ республиканска комитедэй түрүүлэгшэ.

...АЛАЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДАЙ БЭЛЭДХЭЛЫЕ hАЙЖАРУУЛХА

Д. МЯСНИКОВ,
СССР-эй бэлэдхэлэй Министерствын БМАССР-тэхи түлөөлэгшэ

...колхозно ба совхозно ниитын ...эмэтэ малажалые хүгжөөхэ ... жэлэй түсэб тухай» парти ... правительствын тогтоолые ...элтэ болгон, манай республи-...олонхи колхозууд нилээд ам-...луудые туйлаа. Хэдэн олон ...зууд эбэртэ бодо мал ба хо-... үсхэбэрилхэ түсэбүүдээ ...hoонь урид дүүргэжэ шадаа. ...шье, адуу малай тоо тол-...ургалта, илангаяа тэрэнэй ...шэмысэнь дээшэлүүлгэ, мал-...ай продуктнуудые бэлэдхэлгэ ... хангалтатай гэжэ тоолохын .... Зарим аймагуудай болон ...зуудай хүтэлбэрилэгшэд адуу ...гаа шанарые hайжаруулха ...онсо анхарал табидаггүй .... Олонхи колхозуудта пле-...ой хэрэг тоогдоногүй, үбhэ тэ-... бата бэхи база байгуулаг-..., фермэнүүд дээгүүрнь ёho-...үрим журам тогтоогдоногүй. ...э малажалай продуктнуу-...хэ хэмжээгээр абаха ябадал ...адаггүй байха юм.

...р иимэhээ, бэлэдхэлэй Ми-...ствын аймагуудтахи түлөө-... болбол малажалай про-...дые бэлэдхэхэ түсэбөө ...ын түлөө тэмсэхэ зууураа, ... ба совхозой, тэдэнэй бригa-...он гүүр энүүдэй экономикые ...ар шалгажа үзэхэ, малажал ...рилхэ түсэбүүдые ямараар ...жэ байhантайнь танил байха .... Мүн хэды шэнээн hү, нooho ...ынь шалгажа байха үүргэ-тэй.

Элирүүлэгдэhэн дутагдалнууд тухайнь нютагай партийна, советскэ болон газартаряалангай органуудта мэдүүлжэ, тэдэнэй туhаламжа ба заабаряар тус дутуу дундануудаа усадхаха хэрэгтэнь колхозуудта болон фермэнүүдтэ туhалха ёhотой. Бичурын, Зэдын, Закаменай, Иволгын, Хэжэнгын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудай зарим нэгэн колхозуудта hүнэй-товарна фермэнүүд бии болгогдоодүй, хэрбээ бииншье hаа, тэрэнь тон үсөөхэн үнеэдтэй байна. Тоho ба hү бэлэдхэлдэ тус фермэнүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Бэлэдхэлэй Министерствын түлөөлэгшэд хадаа шадаал hаа олон тооной үнеэдтэй hүнэй-товарна фермэнүүдые колхоз бүхэндэ байгуулха ябадал заатагүй туйлахые оролдохо зэргэтэй. Тиихэдэ эхэ малнуудай тоо толгойе олошоруулха, тэдэниие бүрин бүтэнөөр хамгаалха гээшэ гансахан малшадай бэшэ, мүн хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй арюун уялга мүн.

Гахай болон шубуу үсхэбэрилхэ хэрэг республика соомнай гээгдэжэ ябана. Бэлэдхэлэй Министерствын аймагуудтахи түлөөлэгшэд хадаа нютагуудай партийна, советскэ болон газартаряалангай органуудтай хамта гахайн, хониной ба шубуунай фермэнүүдые колхоз бүхэндэ энэ, 1951 ондо бии болгохо ябадал туйлаха уялгатай.

Хэрбээ гахайнуудые олоор үсхэбэрилжэ шадабал, бидэнэр эбэртэ бодо малаа олошоруулха бүхы аргатай болохобди. Юуб гэхэдэ, эбэртэ малай орондо гахайн мяха гүрэндөө тушааха байнабди. Адуу малай тоо толгойн ургалтаhаа тэрэнэй ашаг шэмынь ургалта ехээр гээгдэжэ байна. hү hаалга, нooho хайшалга олонхи колхозуудта үшөө доодо хэмжээндэ байhаар. Ахын, Түнхэнэй, Заиграйн, Мухаршэбэрэй болон бусад хэдэн аймагуудта hү hаалга илангаяа бага. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, эхэ малай хойноhоо харууhалга хангалтагүйгөөр табигдана.

Эхэ малай hубайралга олонхи колхозуудта илангаяа ехэ хэмжээндэ хүрэнэ. Тиимэhээ орооной кампаниие зооветеринарна мэргэжэлтэдэй заабаряар, саг болзор соонь үнгэргэхэ гээшэ угаа шухала.

Хонидой нooho гүрэндөө тушааха түсэбөө республикын колхозуудай дүүргэлгын ябасые шалгажа үзэхэдэ, энэ хэрэгтэ ехэхэн дутуу дунданууд элирүүлэгдэhэн байгаа. Үнгэрэгшэ, 1951 ондо зарим колхозуудта хэдэн олон толгой хонид хайшалагдаагүй үлөө hэн. Ушар иимэhээ нёдондо жэлдэ гараhан алдуу дутуунуудhаа мүнөө жэлдэ ёhотой тобшолол хэжэ, 1951 ондо хониной нooho хайшалха хүдэлмэриие богонихон болзор соо, гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр үнгэргэжэ, нooho бэлэдхэхэ гүрэнэйнгөө түсэбые колхоз бүхэн дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ уялгатай.

Хониной нooho хайшалха талаар дүй дүршэл ехэтэй хүнүүд манай колхозуудта яhала олон. Тэдэниие энэ хүдэлмэридэ хабаадуулхаhаа гадна, хониной нooho хайшалхаар томилогдоhон шэнэ кадрнуудые олоор hургаха шухала. Энэ хүдэлмэриие 3—4 үдэр соо дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Тиигээд, хайшалагдаhан нoohoые наринаар шалгажа абаха, тэрээндэ тоо бүридхэл hайнаар хэхэ ёhотойбди.

Мүнөө ажахын жэлэй нэгэдэхи квартал дүүрэхээ байна. Теэд hү, мяха болон малажалай бусад продуктнуудые ба түүхэй эдүүдые бэлэдхэхэ түсэб үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. Бэлэдхэлэй Министерствын түлөөлэгшэд хадаа малай үбэлжэлгын ябасын хойноhоо хиналта, шалгалта хэхэ хүдэлмэреэ зааханшье hуладхаха ёhогүй. hаамхай үнеэдые hайнаар эдеэлүүлхэ шухала, хюhаран үнеэдhээ hү hаалгые болзорhoонь урид болюулжа болохогүй.

Тиихэдэ хонидые hааха ябадал эрхилбэл, манай колхозууд малажалай эрхим шанартай нэмэлтэ продукт абаха байна. Теэд, зарим колхозуудай правленинүүдэй түрүүлэгшэнэр, тэрэшэлэн зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые тоодоггүй заншалтай. Хонидые hаахада эхэ хонид муудана гэжэ тон буруугаар тоологдоно. Иимэ гээгдэнги үзэл бодолтой эрид шууд тэмсэл хэхэ зэргэтэйбди. Республикын хүдөө ажахын Министерствын ба аймагуудай, колхозуудай зоотехнигүүд хонидые hаажа, брынзэ элбэг ехээр гаргаха хэрэгтэнь колхозуудта туhаламжа хододоо үзүүлхэ бээз гэжэ найдагдана.

Гүрэндөө малажалай продуктнуудые амжалтатайгаар тушаахын тулада тэрэнэй шанарые hайжаруулха шухала. Гэбэшье, үшөө таргалуулагдаагүй малнуудаа асаржа, бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаахые олонхи колхозууд оролдодог зантай болошоо. Ушар иимэhээ, энэ жэлhээ эхилжэ, тушаагдаха малаа hайнаар бэлшээжэ, дүүрэн таргалуулаад тушаахын түлөө манай малшад эрид тэмсэл хэхэ зэргэтэй.

Тиимэhээ мяханай комбинат болон «Заготскодой» пунктнууд энээнhээ хойшо өөхэ ехэтэй гахайнуудые, таргалуулагдаhан малнуудые тушаажа абаха уялгатай. Бэлэдхэлэй организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд хадаа эрхим шанартай мяха тушаалгахын тулада, тушаагдаха малыень саг болзор соонь илгажа, тэрэниие бэлшээридэ табиха ябадал хангаха ёhотой.

Республикын колхозууд үнгэрэгшэ, 1950 ондо гүрэндэ нooho тушааха түсэбөө дүүргээгүй байшоо. Тэрэ тоодо: нарин, хахад нарин ба шэрүүншье нooho тушааха түсэбүүдээ дүүргээгүй байгаабди. Тиимэhээ, манай колхозууд нарин нoohoтой хонидые олоор үсхэбэрилхэ талаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалха ёhотой. Мүн хонидой үүлтэрые hайжаруулха, тэдэниие наринаар бүридхэжэ абаха гээшэ колхозуудай мүнөөдэрэй зорилго болоно.

Тэрэшэлэн малай арhа бэлэдхэхэдээ, ехэнхи хубидань муу шанартай арhан абтана. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, адуу мал үүсэлхэдээ арhыень муугаар үбшэжэ абана гү, али колхозуудта болон совхозуудта арhануудые зүбөөр хадагалха ябадал эмхидхэгдээгүй байна.

Малажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые зүбөөр ба саг болзор соонь дүүргэхын тулада, тушааха юумэнүүдыень тодорхойлhон уялгануудые колхозууд болон колхозникуудта саг соонь барюулха ёhотойбди. Тиигээд, колхозуудай газарайнь талмайе шэнээр шалгажа үзөөд, гүрэндэ малажалай продуктнуудые тушааха хэмжээень гаргаха шухала. Тушаалгаhаа али болохоор хулжаха, налог тохогдохо юумэеэ нюухые оролдоhон хүнүүдтэй эрид шанга тэмсэл хэхэ гээшэ бэлэдхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй уялга мүн.

Ажахын жэлэй түрүүшын үдэрhөө хойшо hү, мяха болон бусад продуктнуудые гүрэндөө тушаалгые түсэбэй ёhoop ябуулха уялгатай байгаабди. Теэд зарим хүнүүд ажахын жэлэй түрүүшын квартал соо малажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ аргагүй гэжэ тоолодог байха юм. Энэ ехэхэн алдуу эндүү гээшэ. Иигэжэ бододог хүдэлмэрилэгшэ гүрэнэй бэлэдхэлые таhалдуулха ябадалда хүргэхэ байна.

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК болбол бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хэмжээе эрид шууд hайжаруулхые бидэнэрhээ эринэ. Парти болон правительствын энэ эрилтые үдэр бүриингөө хүдэлмэри дээрэ бэелүүлжэ, малажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ энэ жэлэйнгээ түсэбые манай системын хүдэлмэрилэгшэдэй гансахан дүүргэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэхэ байhандань ямаршье ажаг hэжэг байнагүй.

Зураг дээрэ: «Спартак» общестывын эрхим спортсменүүд, сапын урилдаагаар зононууд хоорондын мүрысөөндэ хабаадагшад Е. Егорова (зүүн гарһаа), В. Большин ба В. Сагодарова. М. Минеевэй фото.

Түнхэндэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха

Түнхэнэй аймагта культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд нилээд олон. Ажалшадай угаа түргөөр ургажа байгаа культурна эрилтые хангаха гэһэн хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонууд тэдэнэй урда табигданхай.

Тус эмхи зургаанууд энэ үүргэсэ хэр зэргээр дүүргэнэб гэжэ хараад үзэхэдэ, тэдэнэй олонхинь хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Олон уншалгын байшангууд ба хүдөөгэй клубууд үбэлэй условидо хүдэлмэрилгэдэ муугаар бэлэдхэһэн байна. 23 колхозуудай клубуудай 16-ниинь гэр байраяа заһабарилжа дулаалаагүй, үбэлдөө хүдэлмэрилгэдэ ямаршье бэлэдхэл хээгүй юм. Тэдэнэй тоодо Еловско, Шимкинскэ уншалгын байшангууд, Толтойско хүдөөгэй клуб болон «Путь Ленина», «Победа», Буденнын нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудай клубууд оролсоно.

Аймагай культурын байшан нютагайнгаа арад зоной культурна эрилтые гүйсэд хангажа шаданагүй. Тэндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай. Лекци ба элидхэлнүүд хаа яа үнгэргэгдэнэ. Кружогуудай хүдэлмэри мартагдашанхай шахуу, занятинуудынь һанахадаа нэгэ болоно. Культурна хэмжээ-ябуулгануудаа ехэнхидээ танцануудай вечернүүдые үнгэргэлгөөр лэ хизаарлажархина.

Мүн аймагай библиотекэ марксизм-ленинизмын зохёолнуудые һулаар пропагандировална. Сталинска шангуудай лауреадуудай номуудаар уншагшадай конференци ба литературна вечернүүд үнгэргэгдэнэгүй. Уншагшадайнь тоо 1949 онойхидо орходоо 22,2 процентээр үсөөрэнхэй.

Культурно- гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хангалтагүйгөөр финансировалагдана. Культурна хэрэгсэлдэ һомологдоһон мүнгэн зөөриин саг болзор соогоо үгтэдэггүй дээрэһээ хүдөөгэй библиотекэнүүд номойнгоо фондые арбидхадаггүй ба клубуудта хэрэгтэй хүгжэмэй инструментнүүд болон бусад хэрэгсэлнүүд абтадаггүй байна. Тэрэшэлэн тус эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһые 2—3 һарын туршада үгэнгүй удааруулха ушарнууд үзэгдэдэг юм. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые мэргэжэлээрнь бэшэ, харин ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэхэ ба кадрнуудые оло дахин һэлгэхэ ушарнууд тус аймагта үзэгдэнэ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһаг хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые һулаар хүтэлбэрилдэг ба хүдэлмэрилэгшэдтэнь бодото туһаламжа үзүүлдэггүй байха юм. Тус таһагай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар ябажа, клубуудай, улаан булангуудай ба бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэритэй танилсанагүй. Жэшээнь, тус таһагые даагша нүхэр Арзухаев үнгэрэгшэ жэлдэ Еловско уншалгын байшанда нэгэшье дахин ошоогүй.

Тэрэщэлэн аймсоведэй гүйсэдком тус таһагайнгаа ажал-ябуулгые һулаар хинадаг ба хүдэлмэриинь дутуу дунданuудые заажа үгэдэггүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ бүхэли жэлэй туршада аймсоведэй гүйсэдком тус таһагай хүдэлмэриин ябаса тухай тоосоое заседани дээрэ шагнаагүй.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулхын тулада Түнхэнэй аймагай хүтэлбэрилхы органууд шухала хэмжээ абаха ёһотой.

И. Баженов.

ХОЙРОГ НОБШООР АЖАЛЛАНА

Хэлхеэ холбооной Курумканай аймагай конторын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда саг үргэлжэ архидаха, тэрээнһээ боложо, гүрэнэй ба ажалай'жаяг заршам эбдэхэ, бэе бэеэ үмөөрхэ гэхэ мэтын советскэ хуулида харша ябадалнууд олоор үзэгдэнэ. Эдэ бүхы дутуу дундануудыень заахада, тус конторын начальник нүхэр Мисюркеев ехээр дурагүйтэжэ, өөрынгөө ба мэдэлдээ байгшадай хүдэлмэридэхи алдуунуудые мэдэрдэггүй, харин үмөөржэ байдаг заншалтай болошоо.

Тус конторын хүдэлмэри тухай нүхэр Мисюркеевэй тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэхэдээ, партиин айкомой бюро болбол эдэ бүхы дутуунуудыень элирүүлээд, тэрэниие дары усадхахые дурадхаһан байгаа. Теэд, нүхэр Мисюркеев партиин айкомой бюрогой тогтоолые дүүргэнгүй, алдуунуудаа саашадань хэтэрүүлжэ байха юм. Газетэнүүдые болон журналнуудые муугаар тараана, тэрэниие захигшадтань саг соонь хүргэнэгүй.

Конторынгоо отделенинүүдэй хүдэлмэриие шалгажа үзэдэггүй, һанаа амархан конторо соогоо һуудаг, ноёрхог заншалтай хүн болошоо. Тус конторын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө хуули буса ябадал хэһэншье баримтанууд байгаа һэн. Зүгөөр, энээниие начальник Мисюркеев мүрдэлгын органуудһаа далдалжархёод һууна. Мүнөө газетэ болон журналнуудые захигшадай тоо һараһаа һарада үсөөржэ байна.

Радиоприёмнигуудые удаан саг соо заһабарилдаг байна. Мүн аймаг соогоо байһан радиоприёмнигуудые бултыень бүридхэлдэшье абаадүй байһаар.

Республикын хэлхеэ холбооной управлени болбол нүхэр Мисюркеевэй хүтэлбэрилдэг конторын хүдэлмэриие шалгажа үзөөд, тэрэнэй хүтэлбэриие шэнэдхэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Ш. Надматов.

Дүрбэн державануудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшонорой даб дээрэхи зүблөөн

ПАРИЖ, мартын 6. (ТАСС). Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйл бэлэдхэхын тула зарлагдаһан дүрбэн державануудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшонорой даб дээрэхи зүблөөнэй хоёрдохи заседани мүнөөдэр болоо. Великобританиин түлөөлэгшэ Дэвис түрүүлэгшээр һууба.

Энээнэй урда тээхи заседани дээрэ советскэ делегаци гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйлэй проектые СССР-эй правительствын үмэнэһөө оруулһан байгаа. Уласхоорондын эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые хангаха ябадалда шухала удхашанартай асуудалнууд тус проект соонь оруулагдаһан байна. Германиие демилитаризацилха тухай ба Германиие ремилитаризацилга тохёолдуулхагүй тухайда Потсдамска хэлсээе дүрбэн державануудай дүүргэхэ тухай асуудал нэн түрүүндэ тэдэ асуудалнуудта хамаадана. Энэ асуудал хадаа Европын арадуудай, тэрэ тоодо германска арадай гол интересүүдтэ хамаарһан эгээн шухала проблемэ мүн. Уласхоорондын оршон байдалда мүнөө тохёолдоод байгаа түгшүүрэлые зайлуулха ба эб найрамдал хангаха хэрэгтэ үнэхөөр ехэ удхашанартай проблемэнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй хүдэлмэриие шэглүүлхээр эрмэлзэн, Советскэ правительство Германитай эбэй договор баталалгые түргэдхэхэ тухай ба энээнтэй зохилдуулан гадаадын сэрэгүүдые Германиһаа гаргаха тухай, тэрэшэлэн Европодохи оршон байдалые һайжаруулха ба дүрбэн державануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые дары хороожо эхилхэ тухай асуудалые министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ тэрэшэлэн дурадхаһан байна.

Өөрынгөө зүгһөө гурбан державанууд — Великобританиин, США-гэй ба Франциин делегацинууд эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай гол асуудалнуудые, нэн түрүүндэ, Германиие демилитаризацилха тухай ба тэрэниие ремилитаризацилга тохёолдуулхагүй тухай шухала асуудалые тойрожо гараһан зүблэхэ зүйлэй проект дурадхаа.

Мүнөөдэрэй заседани дээрэ США-гэй түлөөлэгшэ Джессеп, Франциин түлөөлэгшэ Пароди ба Великобританиин түлөөлэгшэ Дэвис үгэ хэлээ. Тэдэнэр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйлдэ хамтадаа оруулһан проектээ дэмжээ гэжэ журналистнууд мэдээсэнэ. Тиимэ зүблэхэ зүйл хадаа энэ зүблөөн дээрэ советскэ делегациин табиһан тодорхой асуудалнуудые министрнүүдэй Соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэхэ арга олгохо хэбэртэйгээр харуулхые тэдэнэр оролдобо. Баруунай гурбан державануудай түлөөлэгшэд Германиие демилитаризацилха ба тэрэниие ремилитаризацилга тохёолдуулхагүй тушаа Потсдамска хэлсээ бэелүүлхэ тухай асуудалые зүблэхэ зүйлдэ оруулхаяа илангаяа ехээр арсаба, тиихэдээ энэ асуудал болбол «мүнөөдэр бүхы дэлхэй дээрэ болоһон ниитэ түгшүүрэлһээ таһархайгаар» харагдажа болохогүй гэжэ харуулхые тэдэнэр оролдоно.

Баруунай гурбан державануудай дурадхаһан зүблэхэ зүйл хадаа Советскэ правительствын һонирхоһон бүхы асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ арга боломжые СССР-эй түлөөлэгшын үмэнэ нээхэ хэбэртэйгээр тэдэ оронуудай түлөөлэгшэдэй хэлэһэн зүйлэй огто үндэһэгүй байһаниие СССР-эй түлөөлэгшэ Громыко харуулаа.

Европодо оршон байдалые һайжаруулха ба эб найрамдал хангаха ябадалда үнэхөөр туһалха зүб тодорхой зорилгонуудые министрнүүдэй Соведэй үмэнэ табижа шадахагүй дурадхалнуудаар советскэ тодорхой дурадхалнуудые һэлгэхэ һэдэлгэ мүн гэжэ Громыко эдэ дурадхалнуудыень харуулба. Советскэ делегациин дурадхаһан зүблэхэ зүйлэй проект, илангаяа Германиие демилитаризацилха ба тэрэниие ремилитаризацилга тохёолдуулхагүй тухай асуудал Европодо аюулгүй байдалые ба эб найрамдалые бэхижүүлхэ ябадалда таарана гэжэ Громыко зааба.

Удаадахи заседани мартын 7-до болохо.

ПАРИЖ, мартын 7. (ТАСС). Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйл бэлэдхэхын тула зарлагдаһан, дүрбэн державануудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшонорой зүблөөн мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Зүблөөн дээрэ СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Громыко түрүүлэгшээр һууба.

Үсэгэлдэрэй заседани дээрэ США-гэй делегаци ба тэрэниие үгэ дууламгайгаар дагадаг Франциин ба Великобританиин делегацинууд эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай гол шухала проблемэнүүдые тойрожо гараһан зүблэхэ зүйлые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведтэ бэлэдхэхые эрмэлзэһэн байна. США-гэй түлөөлэгшэ Джессеп Германиие демилитаризацилха ба тэрэниие ремилитаризацилгые тохёолдуулхагүй тухай асуудалые зүблэхэ зүйлдэ оруулхаяа эридээр арсаба. Европодохи түгшүүрэлэй шалтагаанууд тухай асуудалтай дашарамдуулан энэ асуудалые хамааржа болохо гэжэ шалтаад, Джессеп арсаһан байна.

Үсэгэлдэрэй заседани дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо Джессеп хадаа дүрбэн державанууд — СССР-эй, США-гэй, Великобританиин ба Франциин буу зэбсэгүүдые дары хороожо эхилхэ тухай асуудалые зүблэхэ зүйлдэ оруулха гэһэн советскэ дурадхалые тэрэшэлэн буруушаагаа. Зэбсэгүүдые хороохо тухай асуудал «гансахан уласхоорондын хэмжээн дээрэ» шиидхэгдэжэ болохо хэбэртэйгээр Джессеп баталба.

Германитай эбэй договор баталалгые түргэдхэхэ тухай ба энээнтэй зохилдуулан эзэмдэлгын сэрэгүүдые Германиһаа гаргаха тухай советскэ дурадхалые Джессеп тэрэшэлэн буруушаагаа.

Франциин түлөөлэгшэ Пароди американска түлөөлэгшэдэ адляар хэлэбэ.

Великобританиин түлөөлэгшэ Дэвис Германиие демилитаризацилха тухай советскэ дурадхалые буруушаагаа. Советскэ дурадхалые тусхай пункт болгон оруулангүйгөөр, харин Европодохи байдал тухай англо-американска дурадхалые хаража үзэхэ үедэ, энэ асуудал зүбшэн хэлсэбэл хүрэхэ хэбэртэйгээр энээнээ тайлбарилба.

Баруунай державануудай түлөөлэгшэдтэй арсалдажа, СССР-эй түлөөлэгшэ Громыко үгэ хэлэбэ. Гурбан державануудай дурадхалнууд хадаа эб найрамдалда дуратай дэлхэйн арадуудай, илангаяа гитлеровскэ агрессиһээ хохидоһон Европын арадуудай һонирхожо байгаа шухала асуудалнуудые, нэрлэбэл,—Германиие демилитаризацилха тухай ба тэрэниие ремилитаризацилга тохёолдуулхагүй тухай, дүрбэн державануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай, Германитай эбэй договор баталалгые түргэдхэхэ тухай ба энээнтэй зохилдуулан эзэмдэлгын сэрэгүүдые Германиһаа гаргаха тухай асуудалнуудые хаража үзэхые хараалнагүй гэжэ Громыко хэлэбэ.

Зарим оронуудта мүнөө буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар бэлэдхэжэ байгаа тухай асуудалда огто хамаараагүй зүблэхэ зүйлые хангалтатай гэжэ нэрлэжэ болохо гү гэжэ Громыко асууба. Советскэ правительствын һаналаар, эб найрамдал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ зорилгонуудта харюусаха хангалтатай зүблэхэ зүйл гэжэ энээниие нэрлэжэ болохогүй байна.

Европодохи оршон байдалые һайжаруулха ба дүрбэн державануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые дары хороожо эхилхэ тушаа советскэ проектын гурбадахи пунктые зүблэхэ зүйлдэ оруулха шухала байһаниие тайлбарилан, Громыко болбол энэ пункт тодорхой зорилго табина гэжэ тэмдэглэбэ. Министрнүүдэй Соведэй болохоёо байгаа сесси дээрэ дүрбэн державанууд энэ зорилго бэелүүлхые эрмэлзэхэ ёһотой байна, ушарынь буу зэбсэгүүдые хороохо проблемэ мүнөө үедэ бүхы арадуудые илангаяа ехээр һонирхуулна.

Баруунай гурбан державануудай дурадхалнууд хадаа эзэмдэлгын сэрэгүүдые Германиһаа гаргаха тухай асуудалые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведтэ зүблэн хэлсэхые хараалнагүй гэжэ Громыко тэмдэглэбэ.

Советскэ дурадхалнууд Германиин нэгэдэл тухай асуудал зүбшэн хэлсэхые хараалаагүй байһан хэбэртэйгээр Джессепэй хэһэн огто үндэһэгүй баталалгые Громыко буруушаагаа. Эбэй договор тухай асуудалые шиидхэлгэ, эбэй договор баталалга хадаа Германиин нэгэдэл тухай, эб найрамдалда дуратай единэ демократическа германска гүрэн байгуулха тухай проблемые шиидхэлгэ болоно гэжэ Громыко мэдүүлээ.

Германиие демилитаризацилха тухай ба тэрэниие ремилитаризацилга тохёолдуулхагүй тухай советскэ дурадхал тушаа хэлэхэ зуураа, Громыко болбол дүрбэн державанууд энээн тушаа тодорхой уялга абаһан байгаа гэжэ тэмдэглэбэ. Германска милитаризм ба германска нацизм үндэһөөрөө үгы хэгдэхэ, тиин союзнигууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха ябадалда гү, али өөрынгөө хүршэнэртэ Германиин зүгһөө хэзээдэшье аюул ушаруулхагүйн тулада шухала хэмжээнүүдые мүнөө ба хойшодоо хамта абаха гэжэ Потсдамска хэлсээн соо заагдана. Энээнтэй зохилдуулан, Германиие эзэмдэлгын гол зорилгонууд тодорхойлогдоһон байгаа гэжэ Громыко тэмдэглэбэ. Гэбэшье, эдэ уялгануудые баруунай гурбан державанууд бэелүүлнэгүй. Баруун Германида германска сэрэгэй промышленностиин, германска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дахин байгуулагдажа байһые бүхы дэлхэй харана. Агрессивнэ дай үүдхэхэдээ Гитлерэй түшэглэһэн хүсэнүүдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар германска милитаризм һэргээн бодхоогдоно.

Һүүлэй үедэ баруунай гурбан державануудай гүрэнэй ажал-ябуулагшад германска асуудалай, тусгаарлабал Германиие демилитаризацилха тухай асуудалай удхашанарые өөһэдөө тэмдэглээ гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ һануулба.

Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой советскэ делегациин дурадхалнууд эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай интересүүдтэ таарана гэжэ Громыко түгэсхэлдөө этигүүлбэ, ушарынь эдэ дурадхалнууд Европодо эб найрамдал хамгаалха, тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдалые хамгаалха тон шухала проблемэнүүдтэ хамаарна.

* * *

Советскэ делегаци хадаа Австритай договор баталха тухай асуудалые тусхай пункт болгон зүблэхэ зүйлдэ оруулхые арсахагүй гэжэ Громыко мүнөөдэрэй заседани дээрэ мэдүүлээ, тиихэдээ Италитай баталагдаһан эбэй договорые Триестдэ хамаарһан талаарнь бэелүүлхэ тухай асуудалай тэрэшэлэн оруулагдаха байһаниие хараадаа абана. Триестые англо-американска сэрэгэй база хуули бусаар болгоод, США, Великобритани ба Франци хадаа Италитай баталагдаһан эбэй договор эбдээ гэжэ Громыко тэмдэглэбэ. Италитай баталагдаһан эбэй договорой һоор абаһан уялгануудаа баруунай гурбан державануудай правительствонуудай эбдэжэ үргэлжэлһөөр байһан ушарһаань, тэдэ правительствонууд Австритай баталха договороор абаһан уялгануудаа бэелүүлхэ гэжэ, мүн договор баталһанай һүүлээр Австри Триест шэнгеэр ямар нэгэн шалтагаанаар англо-американска сэрэгэй база болгогдохогүй юм гэжэ этигэжэ болохогүй.

США-гэй түлөөлэгшэ Джессеп гансахан Австритай договор баталха тухай асуудалые зүблэхэ зүйлдэ оруулхые дурадхаба, Триест тухай асуудалые зүблэхэ зүйлдэ нэгэн доро оруулха тухай дурадхалые зүбшөөнэгүйб гэжэ мэдүүлээ. Эдэ хоёр асуудалнуудай хоорондо холбоо байхагүй хэбэртэйгээр Джессеп баримтагүйгөөр хэлээ.

Франциин түлөөлэгшэ Пароди, тэрэнэй һүүлээр Великобританиин түлөөлэгшэ Дэвис американска түлөөлэгшын хараа бодолые зүбшөөбэ.

Баруунай державануудай делегадуудта харюусаха зуураа, Громыко хадаа австрийска договорой һаатаһан ябадалда баруунай державанууд гэмтэй гэжэ гэршэлһэн баримтануудые харуулаа, тэдэнэр Европын гүрэнүүдтэ эсэргүү агрессивнэ дай үүдхэһэн Гитлерэй австрийска туһамаршадай гарта Австриие үгэхэ ябадалда асарха договор бэлэдхэхые али болохоор эрмэлзэнэ.

Австритай договор баталха тухай асуудалай ба Триест тухай асуудалай хоорондо холбоо байхагүй гэһэн баталалганууд огто үндэһэгүй гэжэ Громыко мэдүүлбэ. Италитай баталагдаһан эбэй договорые баруунай державанууд эбдэһэн ушарһаа Триест англо-американска сэрэгэй база болгогдоо гэһэн баримтые баруунай державануудай түлөөлэгшэд арсажа шадахагүй. Австри хоёрдохи Триест болохогүй гэһэн найдабари хаана байнаб гэжэ Громыко асууба.

Мартын 8-най үдэрэй заседани дээрэ дискусси үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республи[кын] Арадай армиин Глав[на] командованиин мэдээ[сэл]

ПХЕНЬЯН, мартын 9. (Т[АСС]). Корейскэ арадай-демократ[ическа] республикын Арадай армиин [Глав]на командовани мартын 9-д[э] жэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд [...] фронтнууд дээрэ Хитадай [...] ратанай частьнуудтай нигта[...] харилсаатай ябажа, урдаа [...] һэн позицинуудаа бүхөөр [...] байна.

Фронтын центральна [...] дээрэ Арадай армиин част[...] мартын 9-дэ нютагай удха[...] тай байлдаануудые хэбэ.

Сеулай райондо Арадай [...] частьнууд Ханган (Кан-ко) [...] гаталхые һэдэһэн дайсанай [...] солдадууд ба офицернүүдые [...] хэһэн, шархатуулһан бай[...] танк ба 20 гаран автомаши[на] хэгдэбэ. Дайсанай хоёр [...] буудагдан унагаагдаа.

Хойто-корейскэ ба ур[да] корейскэ Ченудан парти[...] нэгэдэбэ

ПХЕНЬЯН, мартын 5. (Т[АСС]). Ченудан партиин (залуу хан[...] парти) ЦК-гэй үргэн пленум [...] Пхеньянда боложо, ЦК-гэй [по]литбюрогой гэшүүд, ЦК-гэй [...] шүүд ба партиин эдэбхитэ[...] байлсаба. Партиин ЦК-гэй [...] лэгшэ Ким Дар Хен мүнөө[...] литическэ байдал ба парти[...] жээтэ зорилгонууд тухай э[...] хээ. Урда Кореяын Ченудан [...] титай нэгэдэхэ тухай Хойто [...] реяын Ченудан партиин [...] Политбюрогой дурадхалые [...] баталан абаа.

Корейскэ ажалай партита[й] боонуудаа улам бэхижүүл[...] эсэгэ ороной единэ демо[...] ческа фронтын зэргэнүүдые [...] руулан жагсааха шухала [...] пленум шиидхэбэри соогоо [...] дэглэбэ.

Вьетнамдахи дайн[ай] ябуулганууд

ПЕКИН, мартын 6. (Т[АСС]). Вьетнамска информационно[...] ствын мэдээсэлые Синьхуа [...] вын дамжуулһанай ёһоор, [Вьет]намска партизанууд ба [...] эсэргүүсэлгын отрядууд д[...] тылдэ өөһэдынгөө эдэбхиие [...] гадхаа.

Февралиин нэгэ недели со[...] дай эсэргүүсэлгын отряду[...] партизанууд Улаан мүрэнэй [...] та, мүн Хойто Вьетнамай це[...] на хубида дайлалдажа, Б[...] ба Гуан-Гинь провинцинууд[...] санай бэхижүүлэгдэһэн 5 [...] үгы хэбэ. Хай-Дуонг провин[...] нэгэн һууриин газарые дээр[...] дайсанай ротые тэдэнэр бута [...]

Урда Вьетнамда арадай хү[...] Сайгоной баруун урда тээ [...] цузска позицинуудые хэдэн [...] атаковалаа, тиихэ үедөө [...] шадар дайсанай кораблиие [...] гээбэ.

Гуан-Гиен провинцида вье[тнам]ска патриоднууд француз[...] моледые буудажа унага[...] мэдээсэгдэнэ.

Вьетнамска Арадай-сүл[...] армиин илалтануудаар [...] лагдаһан, Лаосай Арадай-[...] лэлгын армиин частьнууд Па[...] Аттопе, Мон-Каи ба Басса[...] Лаоста) гэжэ газарнуудта [...] цузска позицинуудта доб[...] француззска хэдэн пост[...] усадхаа.

Бевин тушаалһаа га[...]

ЛОНДОН, мартын 9. (Т[АСС]). Эрнест Бевин гадаадын хэр[...] министрын тушаалһаа [...] тамга хадагалагша-лорды[н] шгаалда томилогдоо гэжэ м[...] официальна соносхогдоо. [...] мүнөөнэй лорд-түрүүлэгш[...] берт Моррисон гадаадын [...] дэй министрээр томилогдоо. [...] дэй лорд-түрүүлэгшын ту[...] Моррисониие һэлгэгшэнь [...] Эддисон болонэ.

Дотоодын хэрэгүүдэй ми[...] тушаалда үлэхэ зуураа, [...] Ид болбол Моррисоной [...] общинануудай палатын уд[...] шын уялгануудые дүүргэхэ [...] Лорд Эддисон лорднуудай [...] тын ударидагшаар хэбээрэ [...]

Харюусалгата ред[актор] Б. А. ОЧИ[РОВ].

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85 отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52. сельскохозяйственного [...] промышленность—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

Н—03549. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10[...]